

Verslag

Open SERV-raad: doorgroei van KMO's met behoud van hun beslissingscentrum in Vlaanderen

Brussel, 14 oktober 2015

1 Situering en hoofdlijnen

Op 14 oktober 2015 organiseerde de SERV onder leiding van **Caroline Copers** (SERV-voorzitter) een open SERV-raad rond het thema 'doorgroei van KMO's met behoud van beslissingscentrum in Vlaanderen'. Er namen een 50-tal personen deel uit de politieke, ambtelijke, wetenschappelijke en maatschappelijke werelden.

Na toelichting van de SERV-adviezen over de 'Doorgroei van ondernemingen met behoud van beslissingscentrum in Vlaanderen'¹ en 'Naar een efficiënt en doeltreffend industrieel KMO-beleid'² door respectievelijk **Erwin Eysackers** en **Tim Buyse** van de SERV-studiedienst, werd de problematiek verder uitgediept door twee gastsprekers: prof. Leo Sleuwaegen (KULeuven) en dhr. Karl Verlinden (Qualiphar). Prof. **Leo Sleuwaegen** zette zijn visie uiteen over het belang van hoge groei ondernemingen en hoe men het voorkomen van deze ondernemingen kan stimuleren vanuit het beleid. **Karl Verlinden** ging daarna vanuit de praktijk dieper in op de vraag welke nu de determinerende factoren zijn voor de doorgroei van een KMO, met welke belemmeringen een KMO wordt geconfronteerd en hoe het Vlaamse beleid daar best zou op inspelen. Tot slot kwam de heer **Philippe Muyters** (Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport) aan het woord om een inzicht te geven in de instrumenten die de Vlaamse overheid inzet om groei van KMO's te ondersteunen en wat de Vlaamse overheid al dan niet kan doen om beslissingscentra van KMO's in Vlaamse handen te houden.

De open raad werd afgesloten met een korte vragenronde en gedachtewisseling met de zaal.

2 Open SERV-raad

SERV-voorzitter **Caroline Copers** verwelkomde de aanwezigen en leidde de open SERV-raad in. Het gekozen thema, de 'doorgroei van KMO's met behoud van beslissingscentrum in Vlaanderen', kadert in het verankeringsdebat dat de SERV al geruime tijd boeit. Dit verankeringsdebat heeft sinds de financieel-economische crisis nog niets aan actualiteit ingeboet. Nog steeds leeft de perceptie dat Vlaamse ondernemingen, in het bijzonder KMO's,

¹ SERV, Advies 'Doorgroei van ondernemingen met behoud van hun beslissingscentrum in Vlaanderen', Brussel, 15 februari 2012, <http://www.serv.be/node/6083>

² SERV, Advies 'Naar een efficiënt en doeltreffend industrieel KMO-beleid', Brussel, 19 januari 2015, <http://www.serv.be/node/9603>

een makkelijke prooi vormen voor buitenlandse ondernemingen waardoor cruciale beslissingscentra in buitenlandse handen overgaan. Nochtans bevordert de binnenlandse en internationale doorgroei van ondernemingen, met behoud van hun beslissingscentrum in Vlaanderen, de ontwikkeling in eigen regio van strategische ondernemersvaardigheden, economische activiteit en werkgelegenheid.

De SERV volgt het thema nauwgezet op. In 2008 organiseerde de SERV, naar aanleiding van een studie over het Vlaamse risicokapitaalinstrumentarium en de relatie met ondernemerschap en innovatie, een informatienamiddag waarin gepeild werd naar de rol van het overheidsinstrumentarium bij het verankeren van Vlaamse activiteiten in de Vlaamse economie. Sindsdien heeft de SERV in verschillende adviezen twee sporen bewandeld. Enerzijds werd het debat open getrokken van het steuninstrumentarium naar een ruimer flankerend beleid, stellende dat het steuninstrumentarium deel uitmaakt van een ruimere overheidsstrategie om Vlaamse ondernemingen te steunen in de mondiale concurrentiestrijd. Anderzijds werd ingezoomd op het economisch en financieel overheidsinstrumentarium zelf en de mogelijkheden en beperkingen die het heeft ter ondersteuning van de groei van Vlaamse KMO's.

De twee SERV-adviezen die bij de start van de open raad werden toegelicht, vormen een illustratie van deze tweesporenaanpak.

2.1 Toelichting SERV-adviezen

Doorgroei van ondernemingen

Erwin Eysackers (SERV) beet de spits af met een toelichting van het advies 'Doorgroei van Ondernemingen met behoud van hun beslissingscentrum in Vlaanderen'¹. De focus van dit advies is de doorgroei van ondernemingen met behoud van hun beslissingscentrum in Vlaanderen en de rol van de overheid en de overheidsinstrumenten voor deze ondernemingen. Met doorgroeionderneming wordt bedoeld: een onderneming met een belangrijk marktpotentieel in het vooruitzicht, wat vele gedaantes kan aannemen.

De binnenlandse en internationale doorgroei van ondernemingen met behoud van hun beslissingscentrum in Vlaanderen bevordert het behoud en de ontwikkeling in eigen regio van (a) strategische ondernemersvaardigheden (competenties, kennis en innovatief vermogen), (b) economische bedrijvigheid en (c) directe en indirecte werkgelegenheid, en daardoor ook (d) een solide sociale dialoog. De aanwezigheid van ondernemingen met beslissingscentra is belangrijk voor de economie van een land en dit om twee fundamentele redenen:

- ▀ **structureel:** katalysatoren voor economische groei. Beslissingscentra sturen de ondernemingsstrategie (O&O, bedrijfsorganisatie ...) en dus de activiteiten met hoge toegevoegde waarde die van groot belang zijn in een kenniseconomie. Beslissingscentra zijn eveneens gangmaker voor samenwerking met lokale kenniscentra en andere ondernemingen. Bovendien geldt dat ondernemingen met lokale beslissingscentra een wezenlijke rol spelen in een toekomstgerichte transformatie van het economische weefsel en bijgevolg een belangrijke bron vormen voor toekomstige economische activiteit en werkgelegenheid.
- ▀ **conjunctureel:** incasseringsvermogen in slechte tijden. Bedrijfsvestigingen verbonden met beslissingscentra hebben tijdens crisissen doorgaans een voordeel ten opzichte van buitenlandse filialen. Bij gelijke rendementcijfers is de nabijheid van een vestiging bij het

beslissingscentrum immers een belangrijk gegeven wanneer negatieve beslissingen dienen uitgevoerd.

De centrale rol van de overheid – naast een performant flankerend beleid – is het ondersteunen en begeleiden van doorgroeiondernemingen met het oog op de binnenlandse creatie van economische activiteit, werkgelegenheid, welzijn en welvaart en dit zowel op korte en lange termijn. De overheid kan ondersteuning bieden op een indirecte manier, zoals via het faciliteren van de privékapitaalinbreng (ARKimedes), of – wanneer de marktimpulsen tot onvoldoende resultaten leiden – op een directe manier, via eigen kapitaalinstrumenten.

Overheidsinstrumenten zijn zowel vandaag als in de toekomst van groot belang voor Vlaamse doorgroeiondernemingen en de Vlaamse economie. De overheid heeft een aanvullende rol wanneer marktmechanismen onvoldoende tot resultaten leiden. Wel dienen deze overheidsinstrumenten beperkt in aantal te zijn, met een duidelijke focus (doelgroep, prioriteit) en concentratie van beschikbare middelen. Tevens is het van belang dat de huidige en toekomstige overheidsinstrumenten meer inzetten op strategische doorgroeiondernemingen, zodat potentieel sterke ondernemingen met Vlaamse wortels zich zowel binnenlands als op internationale markten kunnen ontwikkelen. Een vaststelling in het advies is evenwel dat de doorgroei-instrumenten gericht op grotere ondernemingen vandaag onvoldoende hun doelgroep bereiken, wat niet verklaard wordt door een gebrek aan beschikbare middelen. De SERV pleitte voor een minder terughoudende invulling van de opdracht.

Een centrale vraag, ook op de beleidsagenda, voor de komende jaren is: hoe wordt een voldoende aanbod van financiële ondersteuning voor doorgroeiondernemingen gegarandeerd? De belangrijkste financieringskanalen voor ondernemingen zijn vandaag de grootbanken en overheidsinstrumenten. Deze kanalen hebben als gemeenschappelijk kenmerk dat de komende jaren hun aanbod aan kapitaalverstrekking in het beste geval bescheiden groeit en dat hun risicobereidheid zeker niet toeneemt: meer investeringskapitaal via overheidsinstrumenten – ook wanneer de politieke wil er is – is in de toekomst geen evidentie. De overheid wordt immers geconfronteerd met behoeften op vele domeinen.

Het huidige landschap van instrumenten en actoren kan dus verbeterd en gestroomlijnd worden maar dit antwoord is evenwel onvoldoende. Andere kanalen dienen aangeboden om een voldoende ondersteuning van doorgroei-ondernemingen mogelijk te maken.

Naar een efficiënt en doeltreffend industrieel KMO-beleid

Tim Buyse (SERV) illustreerde de meer brede invalshoek van het flankerend beleid, specifiek gericht op de KMO aan de hand van het advies 'Naar een efficiënt en doeltreffend industrieel KMO-beleid'.

De industriële sector is tot op vandaag van cruciaal belang voor de Vlaamse economie en dit zowel wat betreft haar aandeel in de (directe en indirecte) tewerkstelling, in de Vlaamse export als in de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling. Toch staat de Vlaamse industrie onder grote druk en is een industriële transformatie genoodzaakt. Een toekomstgerichte beleidsvisie voor de Vlaamse industrie en industriële transformatie moet in de eerste plaats alomvattend zijn. De SERV erkent

in deze het belang van zowel startende ondernemingen, Vlaamse industriële KMO's en grote binnenlandse en buitenlandse ondernemingen die in Vlaanderen investeren. Elk van deze groepen ondernemingen heeft een rol te spelen in het proces van industriële transformatie en verdient daarom de nodige beleidsaandacht.

In dit advies focust de SERV op het belang van de Vlaamse industriële KMO en de rol van de overheid in het optimaal betrekken van deze KMO's in het industrieel ondersteuningsbeleid. De SERV wil met dit advies het belang beklemtonen van het stimuleren van de (door)groei van industriële KMO's. Kleine en middelgrote ondernemingen kunnen namelijk een belangrijke rol spelen binnen deze clusters. Daarom moet beleidsmatig voldoende aandacht uitgaan naar de aanwezigheid van de KMO in de cluster en haar positionering en potentiële rol in de cluster.

De SERV doet in dit advies aanbevelingen op twee niveaus. In eerste instantie benadrukt hij in de lijn van zijn eerdere adviezen het belang van een stimulerend flankerend beleid gericht op incentives tot ondernemerschap via het bevorderen van het algemeen ondernemingsklimaat. In tweede instantie vraagt de SERV naar een efficiënt en doeltreffend Vlaams industrieel KMO-beleid (waarmee hij doelt op specifieke beleidsaandacht voor KMO's binnen het ruimere Vlaamse industriebeleid) en formuleert hij in dit kader een aantal aanbevelingen die onder meer gericht zijn op het wegwerken van de groeibelemmingen waarmee de Vlaamse industriële KMO's worden geconfronteerd:

- een gedifferentieerd beleid afgestemd op het DNA van de KMO. De SERV hecht belang aan een beleid dat op gedifferentieerde wijze aandacht geeft aan de verscheidene KMO-segmenten volgens hun eigen aandachtspunten en specifieke noden. Zowel starters als meer mature KMO's kunnen dus de nodige en specifieke beleidsaandacht gebruiken.
- bijkomende alternatieve financieringsbronnen. De toegang tot financiering is vaak problematisch. Naar de toekomst toe zullen daarom andere dan de klassieke financieringskanalen belangrijker worden. Vooral wat betreft het aanbod van risicokapitaal kan in Vlaanderen nog vooruitgang worden geboekt. Ook wat betreft financiële kennis bij KMO's en awareness omtrent het bestaan van financieringsinstrumenten is er ruimte voor verbetering.
- een betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt. (Door)groei van KMO's vereist voldoende en goed opgeleide werknemers met de juiste technische en managementkennis.
- het bevorderen van een ondernemerscultuur en competentieontwikkeling op de werkvloer. De SERV vraagt voldoende aandacht voor levenslang leren, wat ook voor industriële KMO's van groot belang is. Immers, concurrentieversterking en competentieversteviging gaan hand in hand. Bij dit laatste komen zowel aspecten van ondernemingszin als werknemerschap centraal te staan.
- Belang van netwerking en samenwerking. Industriële KMO's die samenwerken met grotere ondernemingen kunnen belangrijke voordelen ondervinden van deze samenwerking. Deze voordelen situeren zich o.a. op vlak van productiviteit, procesmatige vernieuwing als innovatieve capaciteit.
- een rol voor publieke aanbestedingen. De SERV vraagt blijvende aandacht voor de toegankelijkheid voor KMO's van publieke (innovatieve) aanbestedingsprocedures.
- actie op vlak van internationalisering en internationale doorgroei. De SERV vraagt blijvende inspanningen om (1) de export en innovatiekansen van KMO's te bevorderen, (2) de deelname van Vlaamse KMO's aan internationale kennisinitiatieven te stimuleren en (3) exportsteun op maat van de KMO aan te reiken.
- continue evaluatie van beleidsmaatregelen en efficiënte targetting van middelen. Een doeltreffende werking van het industriële KMO-beleid vereist in de eerste plaats een systematische evaluatie van het bestaande instrumentarium, bijsturing en indien nodig afschaffing van maatregelen. Dit alles vereist vooral informatie over het bereik, de doeltreffendheid en efficiëntie van het instrumentarium.

2.2 Toelichting gastsprekers

Na de toelichting van beide SERV-adviesen, werd het woord gegeven aan de twee gastsprekers: prof. Leo Sleuwaegen en dhr. Karl Verlinden. Voor de toelichtingen wordt in eerste instantie verwezen naar de powerpointpresentaties bijgevoegd bij dit verslag.

Prof. **Leo Sleuwaegen** ging als eerste spreker dieper in op de thematiek van hoge groei ondernemingen (HGO), ook wel impactondernemerschap ('scaling up') genoemd omwille van hun groot belang voor de economische groei in termen van werkgelegenheid, productiviteit, disruptieve innovaties en ondernemerschap. In de periode 2008-2010 hadden deze HGO in vergelijking met andere segmenten van ondernemingen een aanzienlijke bijdrage in de werkgelegenheidscreatie, vooral in de dienstensectoren. HGO zijn jong, innovatief en intensief in menselijk kapitaal. Prof. Sleuwaegen benadrukte het belang van de overheidsondersteuning van dit impactondernemerschap. Een benadering vanuit de levenscyclus van een onderneming moet daarom het uitgangspunt vormen van het overheidsbeleid.

Vlaanderen situeert zich in de middenmoot van de Europese regio's wanneer het aantal HGO onder de loep wordt genomen. Wij zijn vooral ondermaats aanwezig in de sector van de ICT. Dit is een belangrijke vaststelling omdat de ICT-sector juist de sector met de sterkste groei en het grootst aantal HGO is. Dit moet een belangrijk aandachtspunt voor het Vlaamse beleid zijn.

Hoe komen HGO tot stand? Welke omgeving stimuleert het ontstaan van HGO? Wat is m.a.w. de voedingsbodem voor HGO? Het ecosysteem voor HGO berust volgens prof. Sleuwaegen op vier fundamenteën: instituties, intelligentie, inspiratie en infrastructuur. Met *instituties* wordt verwezen naar de politieke stabiliteit, de overheidsefficiëntie, een efficiënt wetgevend kader ... *Intelligentie* heeft betrekking op de deelname aan hoger onderwijs en het aantal afgestudeerden alsook de diploma's in technologie en wetenschap. *Inspiratie* slaat op de creatieve klasse van een regio en de tewerkstelling in kennisintensieve en creatieve activiteiten. De *infrastructuur* ten slotte betreft de uitgaven aan O&O in de publieke sector, de ICT-infrastructuur (aantal huishoudens met breedbandverbinding) en de toegankelijkheid tot deze infrastructuur. Uit onderzoek blijkt dat België boven het gemiddelde scoort inzake intelligentie, zich iets onder het gemiddelde bevindt op het vlak van instituties (en dit meer uitgesproken voor de kwaliteit van de regelgeving hetgeen een storende factor vormt in het kader van de verankering) en infrastructuur/publieke O&O-uitgaven (waarin de laatste jaren vooruitgang is geboekt) maar vooral, en dat is een belangrijke vaststelling, ondermaats scoort inzake inspiratie/creativiteit. Prof. Sleuwaegen wijst op het belang om spillovers uit creatieve sectoren aan te wenden en creatieve talenten te behouden. Daarom zou men erin moeten slagen om hoger opgeleiden in creatieve beroepen te doen instromen en de mobiliteit op de arbeidsmarkt aan te zwengelen.

Specifiek over de verankering ging prof. Sleuwaegen dieper in op de thematiek van de buitenlandse controle in sectoren met HGO. Volgens de spreker vormt buitenlandse controle niet noodzakelijk een obstakel voor de bedrijvigheid in Vlaanderen. Integendeel: er wordt in Vlaanderen te weinig buitenlands kapitaal en daaraan verbonden controle aangetrokken. Buitenlandse controle vormt dus allerminst een probleem voor de ontwikkeling van HGO. In Ierland bv. spelen de HGO onder buitenlandse controle een belangrijke rol in de revival van het economisch weefsel.

Concluderend stelde prof. Sleuwaegen dat een verbetering van het ecosysteem voor HGO aangewezen is met bijzondere aandacht voor instituties en regelgeving. Skills en

creatievelingen, alsook buitenlandse investeringen blijven van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van HGO. Ook de internationale gerichtheid via de toegang tot nieuwe markten en dan vooral voor jonge ondernemingen moet aangemoedigd worden. Een ICT-topinfrastructuur en een efficiënt ruimtelijk ordeningsbeleid alsook de toegang tot financiering, zeker in de eerste fase, zijn belangrijke aandachtspunten. Prof. Sleuwaegen komt nadrukkelijk terug op het belang van de factor 'inspiratie'. Hij is van oordeel dat er zich een allocatieprobleem voordoet met betrekking tot de instroom naar creatieve sectoren. In Vlaanderen is de loopbaankeuze te zeer georiënteerd op de zekerheid en valorisatie van het diploma binnen de bestaande constellatie van de arbeidsmarkt en staat daardoor de risicobereidheid om te ondernemen in Vlaanderen op een te laag pitje.

Karl Verlinden (Qualiphar) schetste vooreerst de historiek en actuele toestand van zijn bedrijf, actief in de farmaceutische wereld. Het bedrijf Qualiphar is de producent van onder meer hoestsiropen, vitamines, pijnstillers, neusdruppels en insectenwerende sprays en rollers. De onderneming produceert voorschriftvrije geneesmiddelen en maakt, verpakt en verdeelt ook geneesmiddelen voor farmareuzen zoals Janssen Pharmaceutica, GSK en Pfizer. De groep heeft een belangrijke activiteit in Frankrijk (Lyon), de onderneming Gifrer, waar zij de controle overgenomen heeft (beslissingscentrum verschoven naar Vlaanderen). In haar portefeuille zitten bekende merken zoals de keeltabletten Medica en de pijnstiller Algipan.

Karl Verlinden wees op de problematiek van de verkokering bij de Vlaamse administratie die ervoor zorgt dat de ondernemer te maken krijgt met soms tegenstrijdige regels en administratieve vereisten. In het buitenland doet die situatie zich ook voor maar interpreteert men de regelgeving meer in de geest van de onderneming terwijl men hier handelt naar de geest van de regels. Bedrijven worden bovendien geconfronteerd met een verkeerde framing: veel bedrijven die geholpen willen worden, worden niet geholpen. Karl Verlinden haalde het voorbeeld van de notionele intrest aan, waarbij het geïnvesteerde eigen vermogen eerst van het fictief eigen vermogen moet afgetrokken worden waarna het resterende bedrag voor de fiscus in rekening mag worden gebracht om de gunstmaatregel toe te passen. Hij pleit dan ook voor een andere ingesteldheid bij de overheid die tot intensere samenwerking moet leiden met het bedrijfsleven.

Karl Verlinden benadrukte dat Vlaanderen over veel troeven beschikt maar dat het mangelt aan een breed maatschappelijk gedragen ondernemersmentaliteit, zowel bij de overheid als bij de burger. Hij verhaalde zijn wedervaren met Amerikaanse collega's in Silicon Valley waar de overheid zich dienstig opstelt tegenover potentiële investeerders: een potentiële ondernemer wordt niet overstelpt met vragen naar het waarom en het hoe van zijn investering, wel aangemoedigd om zo snel als mogelijk zijn investering te realiseren ('*Why Not?*' in plaats van '*Why?*').

Concluderend pleitte Karl Verlinden voor een samenwerking tussen alle maatschappelijke actoren (inclusief overheid en maatschappelijk middenveld) om tot komen tot een meer positieve mindset ten aanzien van ondernemerschap in Vlaanderen. Op die manier kan de verankering van ondernemingen in de hand worden gewerkt.

2.3 Toelichting dhr. Ph. Muyters

Minister Muyters benadrukte dat het thema van deze open SERV-raad zeer actueel is en vestigde er de aandacht op dat het in dit kader essentieel is om de optimale omstandigheden te

creëren voor de ondernemingen door onder meer de drempels om te ondernemen te verlagen. Hij benaderde deze problematiek in zijn toelichting vanuit een economische invalshoek.

Vooreerst poneerde de minister een piramidebenadering van ondernemen als een belangrijk uitgangspunt van zijn beleid: ondersteuning van het ruime ondernemerschap naast specifieke aandacht voor groei voor ondernemingen en tot bijzondere aandacht voor clustervorming. Hierbij ligt de klemtoon op eenheid, efficiëntie en transparantie van het beleidskader. Meer concreet betreft het de vereenvoudiging van de oorspronkelijke KMO-portefeuille tot een laagdrempelig steuninstrument waarbij de onderscheiden pijlers wegvallen en de onderneming zelf kan bepalen waarvoor de overheidssteun kan ingeroepen worden.

Daarnaast is er een afzonderlijke steunmodulering voorzien voor ondernemingen die inzetten op groei. Hiervoor worden hogere steunpercentages voorzien, gekoppeld aan meer stringente voorwaarden betreffende het aspect 'groei'. Aan de top van de piramide wordt steun voorzien voor multidisciplinaire innovatieve clusterinitiatieven waarbij één of meerde clusterkatalysatoren diverse relevante partners rond de tafel brengt met het oog op het aangaan van een langere termijn samenwerkingsverband. De minister beklemtoont dat in zijn beleidsaanpak ook de innovatievolgers niet uit het oog worden verloren en dat de bestaande trajecten worden verdergezet. De integratie van het Agentschap Ondernemen en het IWT tot het nieuwe AIO dat begin januari 2016 van start gaat, zal deze nieuwe beleidsaanpak regisseren.

Wat de toegang tot financiering betreft, meldde minister Muylers dat binnen PMV een stroomlijningsoefening plaatsvindt die gericht is op maatwerk voor de onderneming: een geschikt instrument in functie van de behoefte van de onderneming. Uitgangspunt is dat ondernemingen met een goed plan de nodige financiering moeten kunnen bekomen, zij het van PMV, de banken of de kapitaalfondsen. Daarbij wordt volgend vereenvoudigingsstramien beoogd, met drie steuntypes:

- waarborgen voor leningen,
- leningen zelf, en
- kapitaalverschaffing.

Om dit stramien uit te werken zal een samenwerking worden aangegaan met de bankwereld en de kapitaalfondsen. In dat kader loopt het High Level overleg tussen de bankwereld, PMV en de werkgeversorganisaties verder. Bovendien wordt Arkimedes, waarvan de impact door wetenschappelijk onderzoek werd aangetoond, uitgebouwd tot een rollend fonds, hetgeen betekent dat de middelen uit verkochte participaties opnieuw worden gecapteerd in dat fonds met het oog op investeringen. Tevens werd het maximum investeringsbedrag van de ARKIV's opgetrokken.

Vervolgens ging de minister dieper in op de verankeringsthematiek an sich. Hij beaamde dat het belangrijk is om bedrijven in Vlaanderen te houden en aan te trekken maar hij stelde zich de vraag hoe het begrip 'beslissingscentrum' moet ingevuld worden: de ligging van de hoofdzetel, het effectieve beslissingscentrum ongeacht de ligging van de hoofdzetel, het beslissingscentrum inzake O&O ... De minister benadrukte tot slot dat de sterke troeven van Vlaanderen moeten worden geconsolideerd: de centrale ligging, de toegang tot talenten en last but not least de samenwerking over de sectoren heen in clusters die een samengaan inhouden van teamworking, talentpooling, innovatie en internationalisatie, precies de factoren noodzakelijk om te zorgen voor verankering.

3 Gedachtewisseling met de zaal

Tijdens de gedachtewisseling met de raadsleden en externe genodigden onder leiding van SERV-voorzitter Caroline Copers werd verder gedebatteerd over het Vlaamse beleid ter ondersteuning van KMO's.

Klaas Mulier (docent bedrijfsfinanciering UGent) haalt eigen recent onderzoek aan dat aantoont dat een significant aantal KMO's uit angst geen bankfinanciering aanvragen. Het betreft voornamelijk jonge en heel kleine ondernemingen die typisch onvoldoende vaste activa hebben om makkelijk bankfinanciering te krijgen. Uiteraard zijn er, op Vlaams niveau, een aantal steuninstrumenten (bv. de waarborgregeling) voorhanden, maar vaak zijn deze te weinig gekend bij de doelgroep. De vraag stelt zich dan ook hoe de Vlaamse Regering hier een antwoord op wenst te bieden en de verscheidene instrumenten zichtbaarder wil maken voor de ondernemingen.

Minister Muyters verwees in zijn antwoord naar de interne evaluatieoefening die momenteel loopt bij PMV. Deze oefening moet een antwoord bieden op drie vragen: (1) welke producten zijn noodzakelijk, d.i. waar moet Vlaamse overheid een hiaat van de markt opvullen, (2) welke overlap bestaat in de huidige producten en hoe kan deze overlap worden opgelost, en (3) hoe kunnen we het financieringsinstrumentarium beter communiceren naar de doelgroep. De doelstelling moet zijn om als onderneming met een financieringsprobleem bij één uniek loket te kunnen aankloppen, dan ook effectief en efficiënt geholpen worden. Een team van specialisten bij PMV moet ervoor zorgen dat de onderneming op het juiste instrument een beroep kan doen.

Wouter Van Besien (Vlaams Volksvertegenwoordiger Groen) informeerde bij prof. Sleuwaegen naar welke concrete mogelijkheden hij ziet om de 'inspiratie' in Vlaanderen en allocatie van creatievelingen over de juiste sectoren te verzekeren.

Prof. Sleuwaegen deed in zijn antwoord aanbevelingen op vier vlakken. Ten eerste is het duur voor jonge bedrijven om voldoende, kwaliteitsvol menselijk kapitaal aan te trekken. De spreker raadt daarom aan om menselijk kapitaal op gelijke voet te behandelen met het fysiek kapitaal. Ten tweede is er een probleem met de incentives. De prikkels om in risicovolle ondernemingen te werken zijn te beperkt. Een verhoging van deze prikkels kan de allocatie verbeteren en ook de mobiliteit van menselijk kapitaal ten goede komen. Een derde aanbeveling is het inzetten op het aantrekken van creatievelingen vanuit het buitenland als hefboom voor bepaalde (economische, maatschappelijke) ontwikkelingen in Vlaanderen. Tot slot ziet prof. Sleuwaegen ook de culturele sector als belangrijke groeisector, waarbij de output uit deze sector ook een bijdrage kan leveren binnen een commerciële bedrijfsomgeving (iets wat vandaag te beperkt gebeurt). Een centrale vraag voor prof. Sleuwaegen is: hoe kan de risicobereidheid worden gestimuleerd? Deze beperkte risicobereidheid zit uiteraard ingebakken in de Vlaamse cultuur. Minister Muyters beaamde dat in de Vlaamse cultuur een argwaan ingebakken zit voor zowel succes als falen. Dit aanpakken vereist inspanningen waarbij ondernemerschap wordt aangemoedigd (d.i. de drempel naar ondernemerschap wordt verlaagd) en dit zowel vanuit onderwijs als vanuit de arbeidsmarkt. Een cultuuromslag verwezenlijken vergt evenwel tijd.

Vincent Thoen (VOKA) herhaalde dat de SERV reeds enige jaren de nadruk legt op flankerend beleid en het creëren van een kader vanuit

de overheid om ondernemen te stimuleren. Een belangrijk pijnpunt volgens Vincent Thoen is evenwel de regelgeving. Dit blijkt bv. uit de toespraak van Karl Verlinden. Veel bedrijven die wensen door te groeien, lopen tegen bepaalde grenzen aan vanuit de Vlaamse of federale regelgeving. Volgens Vincent Thoen is het daarom aangewezen om (over de verschillende beleidsdomeinen heen) te bekijken (1) hoe nieuwe regels zo eenvoudig mogelijk kunnen worden vormgegeven en (2) of het überhaupt nodig is om bepaalde nieuwe regelgeving te maken. Dit zou ook de filosofie binnen het nieuwe AIO moeten zijn.

Minister Muylers ging akkoord dat er inderdaad veel regelgeving bestaat en dat die op heel wat vlakken eenvoudiger en transparanter zou kunnen. Daarentegen bestaat er voor echt heel innovatieve activiteiten vaak geen regelgeving (bv. maken van drones, zeewier kweken in de zee ...). De minister ziet eerder daar een opportuniteit om te zorgen voor voldoende flexibele wetgeving op die domeinen (om innovatieve bedrijven en activiteiten aan te trekken), eerder dan de reeds bestaande regelgeving aan te passen.

Ook Karl Verlinden bevestigde, vanuit de praktijk, dat er een heel groot regelgevingsapparaat bestaat maar dat de controle op dat apparaat vaak ontbreekt. Als gevolg spreken verscheidene reguleringen elkaar dan ook dikwijls tegen. Cruciaal is bovendien dat een vereenvoudiging van dergelijke regelgeving ook doorsijpelt tot op het laagste niveaus (dat van de administraties).

4 Sprekers

Philippe Muylers is Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport.

Leo Sleuwaegen is gewoon hoogleraar aan Faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen van de KULeuven en partner-hoogleraar aan de Vlerick Business School.

Karl Verlinden is voorzitter van UNIZO en gedelegeerd bestuurder van het farmaceutisch familiebedrijf Qualiphar NV.

Tim Buyse werkt op de studiedienst van de SERV en is tevens gastprofessor aan de faculteit Economie en Bedrijfskunde van de UGent.

Erwin Eysackers werkt eveneens op de studiedienst van de SERV.